

1.ÜNİTE

BİREY VE TOPLUM

6.SINIF ÖĞRETEN DEFTER

1.ÜNİTE BİREY VE TOPLUM TOPLUMDAKİ ROLLERİM

İnsanlar, hayatları boyunca içinde bulundukları **grup ve kurumlarda çeşitli roller** üstlenirler. Hatta **aynı anda birden fazla rol** de üstlenebilirler. Kişi; ailede **çocuk**, okulda **öğrenci**, oyun grubunda **oyuncu**, toplu taşıma aracında **yolcu**, markette **müşteri** vb. roller içerisinde olabilir.

ROL: Bir iş grup ya da kurumda bir kimse ya da bir şeyin **üstüne düşen göreve** rol denir.

- **Rollerimizin** bir kısmı **doğuştan** (Evlat, kardeş...) gelirken bir kısmı da **sonradan** (Öğrenci, Müşteri, Sınıf başkanı) kazanılır.
- **Aynı grup içinde** bile rollerimiz **farklı** olabilir. Okulda öğrenci, arkadaş, sınıf başkanı olabiliriz.)
- Bir insan **aynı anda birden fazla role** sahip olabilir.
- Rolümüz, içinde bulunduğumuz **gruba veya kuruma göre** değişebilir.
- **Bazı roller hayatımız boyunca devam** ederken (abilik, ablalık) **bazıları ise durumdan duruma** zamandan zamana değişebilmektedir.

Ali dedenin emeklilik rolü sonradan

Ahmet bey evde Ayşe'nin babası Okulda öğretmen

Fatma teyze Ali Dedenin eşi Ayşe'nin babaannesi

Metehan Bebeğin kardeşlik rolü hayatı boyunca devam

Ayşe'nin ablalık rolü doğuştan

6.SINIF ÖĞRETEN DEFTER

1.ÜNİTE BİREY VE TOPLUM TOPLUMDAKİ ROLLERİM

HAK: Hukukun yada toplumun insanlara tanıdığı **bir şeyi yapabilme yetkisi ve sahip olduğumuz** kazanımlardır.
Teneffüse çıkmak, Oyun oynamak, Eğitim alabilmek...

İçinde bulunduğumuz gruplar roller bizlere çeşitli haklar vermektedir.

SORUMLULUK: Üstlendiğimiz **rollerin gereklerini yerine getirmeye** sorumluluk denir. Her rolün gerektirdiği sorumluluklar vardır. Öğrenci dersine çalışmalı, tüm insanlar çevreyi temiz tutmalı

Sorumluluklarını yerine getiren birey mutlu, sevilen ve saygı duyulan kişiler olur.

Rollerimiz ve sorumluluklarımız arasında ilişki vardır. Rollerimiz değiştiğinde sorumluluklarımızda da değişiklik olmaktadır. Örneğin annemizin yanında evlat rolümüz var ancak okulda öğrenci rolünü üstleniriz. Rolümüz değişince sorumluluklarımızda değişir.

6.SINIF ÖĞRETEN DEFTER

1.ÜNİTE BİREY VE TOPLUM

KÜLTÜRÜMÜZLE YAŞIYOR VE GELİŞİYORUZ

Toplumun ortak değerler etrafında birleşerek birlikte hareket etmesine **toplumsal birliktelik** denir. Toplumsal birliktelikte **kültürle** sağlanır.

KÜLTÜR: Bir toplumun tarihsel süreç içinde ürettiği ve kuşaktan kuşağa aktardığı her türlü maddi ve manevi özelliklerin tümüne denir.

Türk toplumu olarak kültürel özelliklerimiz yani millî kültürümüz bizim **millî kimliğimizdir**. Kültürümüz, milletimizin her ferdini "**biz**" **duygu ve düşüncesi etrafında birleştiren** öğelerden oluşur. Kültürümüzü oluşturan **din, dil, tarih, gelenek ve görenekler, mimari** vb. öğeler bizi birbirimize bağlar ve böylece daha güçlü olmamızı sağlar.

Toplumsal Birlikteliğimizin Oluşmasını Sağlayan Kültürel Unsurlar.

DİNİMİZ

EL SANATLARIMIZ

DİLİMİZ

TARİHİMİZ

GELENEK GÖRENEKLER

MİMARİ YAPILARIMIZ

YEMEKLERİMİZ

HALK OYUNLARIMIZ

DÜĞÜNLERİMİZ

BAYRAMLARIMIZ

6.SINIF ÖĞRETEN DEFTER

1.ÜNİTE BİREY VE TOPLUM

KÜLTÜRÜMÜZLE YAŞIYOR VE GELİŞİYORUZ

Gazi Mustafa Kemal Atatürk "Her milletin kendine özgü gelenekleri, kendine özgü âdetleri, kendine göre millî özellikleri vardır. Hiçbir millet, aynen diğer bir milletin taklitçisi olmamalıdır. Çünkü böyle bir millet, ne taklit ettiği milletin aynısı olabilir, ne kendi milliyeti içinde kalabilir. Bunun sonucu şüphesiz ki acıdır." (www.atam.gov.tr) sözüyle millî kimliğin önemini vurgulamıştır.

DİN

Toplumsal hayatımızın her anında var olan hayatımızı ona göre şekillendirdiğimiz. Dinimizin birleştirici gücü bizim birlik ve beraberlik içinde yaşamamızı sağlayan önemli bir kavramdır. Örf ve âdetlerimizde, konuşma biçimimizde, giyimimizde, aile içi ilişkilerimizden tutun da toplumsal ilişkilerimize varıncaya kadar her türlü gelenek ve yaşama biçimimizde İslam dininin etkisi vardır.

Dinimiz bize Sevgi, saygı, doğruluk, merhamet, cesaret, yardımseverlik, sorumluluk, adaletli olmak, vatan ve millet sevgisi gibi toplumsal birlikteliğe yardımcı unsurları da kazandırır.

DİL

Kültürel öğelerin gelecek kuşaklara aktarılmasında en önemli araç dildir. Aynı dili konuşan, aynı duygu, düşünce ve amaçlar içerisinde olan insanlar bir araya geldiklerinde dil sayesinde anlaşıp kaynaşabilir. Bu nedenle dil birlik ve beraberliği sağlayan önemli bir unsurdur. Aynı zamanda dilimiz Kültürümüze ait bütün unsurlarımızı bünyesinde barındırır. Dilimiz sayesinde kültürel unsurlarımız olan hikayeleri, fıkraları, atasözlerini, deyimleri ve türküleri gelecek kuşaklara aktarır

6.SINIF ÖĞRETEN DEFTER

1.ÜNİTE BİREY VE TOPLUM

KÜLTÜRÜMÜZLE YAŞIYOR VE GELİŞİYORUZ

TARİH

Toplumsal aidiyet hissi sağlayarak birlik ve beraberliğin sağlanmasına katkı sağlayan önemli bir unsurda tarihtir. Milletlerin ortak hafızası olan tarih, toplumsal kimliğimizin oluşmasında önemlidir. Toplumı oluşturan bireylerin bir araya gelmesini sağlayan millî kültür ve millî kimlik tarihsel bir süreç içerisinde meydana gelir. Tarih, bireylere yaşadığı toplumun geçmişini öğretip kendi milletini tanımasını böylece millî tarih ve millî kimlik bilinci kazanmasını sağlar.

GELENEK GÖRENEKLER

Nesilden nesile aktarılan gelenek ve göreneklerimiz bize ait (millî) yiyecekler, giyecekler, el sanatları, düğünler, eğlenceler, spor müsabakaları vb. den oluşur. Bu gelenek ve görenekler bizi bir araya getirip toplum olarak ortak duygularda buluşmamızı sağlar. Ortak gelenek ve göreneklere sahip insanlar arasında toplumsal aidiyet birlik ve beraberlik sağlanır.

MİMARİ YAPILARIMIZ

Kültürün maddi unsurlarından olan şehirler ve konutlar oluşturulurken orada yaşayan insanların inançları, düşünce dünyaları, kültürel yapısı dikkate alınmalıdır. Böyle oluşturulan şehirler toplumsal birlikteliği destekler

Kültürel değerlerimize sahip çıkıp koruduğumuzda toplum içinde birlik beraberlik hoşgörü sevgi saygı artar ve her türlü iç ve dış tehdide karşı kolayca karşı koyabiliriz. Modernleşmek kültürden uzaklaşmak değildir. Bizler kültürümüze sahip çıkarak gelişmeli ve modernleşmeliyiz. Aksi durumda başka milletler içinde asimile olur benliğimizi kaybederiz.

6.SINIF ÖĞRETEN DEFTER

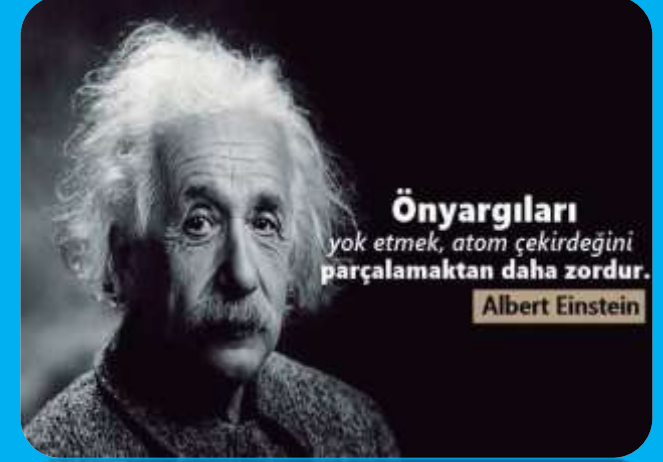
1.ÜNİTE BİREY VE TOPLUM ÖN YARGILARI KIRIYORUM

İnsan sosyal bir varlıktır. Sosyal hayat içinde **diğer insanlarla** birçok alanda **ilişki** içindedir. Bu insanlara karşı bazen yeterli bilgi sahibi olmadan **önyargı** geliştirebilmektedir. Bu ön yargılar zamanla **kalıp yargılara** dönüşebilmektedir.

Önyargı: Bir kimse veya bir şeyle ilgili olarak belirli şart, olay ve görüntülere dayanarak önceden edinilmiş **olumlu veya olumsuz yargı, peşin hükümde** denir. İnsanlar genelde konu ya da kişi hakkında yeterli bilgi sahibi olmadan peşin hükümler vermektedir. Örneğin İlk kez gördüğümüz **gözlüklü** birinin **çalışkan** ya da **arka sırada oturan** birinin **tembel** olduğunu düşünmek gibi.

Önyargı

Hayata kirli bir
camdan bakıp
her şeyi kirli
bilmektir

Kalıp yargı: Halkın bir **grup hakkındaki inancı**, bir grubun başka bir grup hakkındaki duygusallaşmış, tecrübeyle çok az değişmiş olan inancı." olarak tanımlanabilir. Örneğin, **her 'sarışın'** yabancı turistin **Alman** olduğunu, tüm **Japonların 'çalışkan'** olduğunu düşünmemize neden olan, bu gruplara dair kalıp yargılarımızdır.

Toplumda oluşmuş kalıp yargılar, **toplumdaki farklı cinsiyet, sosyoekonomik gruplara karşı olabileceği gibi farklı etnik, dinî gruplara karşı da olabilir.** Cinsiyet ayrımcılığı ile ilgili kalıp yargılara **kızlar futbol oynamaz, erkekler yemek pişirmez vb.** yargılar örnek olarak verilebilir

6.SINIF ÖĞRETEN DEFTER

1.ÜNİTE BİREY VE TOPLUM ÖN YARGILARI KIRIYORUM

Önyargının temel **sebepleri** arasında

- İnsanları genellemek ve sınıflandırmak.
- Farklılıklara Saygı Duymamak,
- Kişileri İyi Tanımamak
- Basma kalıplar oluşturmak.
- Empati Kurmamak vardır.

Toplumsal Birlikteliğe Zarar Veren Bazı Önyargı ve Kalıp Yargılar

- Din ve mezheplere önyargı / Kalıp Yargı (Batılı devletlerin Müslümanları terörist gibi görmesi.)
- Irk ve milletlere önyargı/ Kalıp Yargı (Her çekik gözlüyü Japon sanmak)
- Cinsiyetçi önyargı /Kalıp Yargı (Kadınların araba kullanamayacağını düşünmek.)
- Fiziksel kusurlara karşı önyargı /Kalıp Yargı (Kilolu ya da engelli birini dışlamak)
- Sosyal sınıf farklılıklarına karşı önyargı/ Kalıp Yargı (zengin birinin fakir birisi ile konuşmaması)

Önyargının azaltılması için

- İnsanlar arası iletişim arttırılmalı.
- İnsanlar empati kurmayı öğrenmeli.
- Toplumsal birliktelik sağlanmalı.
- Bir konu hakkında tam bilgi sahibi olmadan yorum yapmamalı.
- İnsanlar arası hoşgörü arttırılmalı.

Önyargı insanları birbirinden uzaklaştırır, insanlar arası iletişimi azaltır, insanlar birbirinden uzaklaşır toplumsal birlik ve beraberlik zarar görür, bazı kişiler toplumdan dışlanır.

Sonuç olarak **farklılıklarımız birbirimizi tamamlayan zenginliklerimizdir**. Bu zenginliği korumanın yolu, **ön yargı, kalıp yargı ve ayrımcılığa karşı çıkıp** farklılıklara saygı göstermektir.

6.SINIF ÖĞRETEN DEFTER

1.ÜNİTE BİREY VE TOPLUM

TOPLUMSAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA

İnsan toplumsal bir varlıktır. Tüm ihtiyaçlarını tek başına karşılayamaz. Diğer insanlara yardım eder ve onlardan yardım alır. Yardımlaşma ve dayanışma, hayatımızın vazgeçilmez değerleridir.

Yardımseverlik: Herhangi bir **karşılık beklemeden** yardıma ihtiyacı olanlara maddi ve manevi yardımda bulunmadır.

Dayanışma: Bir topluluğu oluşturanların duygu, düşünce ve ortak çıkarlarda birbirlerine karşılıklı bağlanmasıdır.

Tarih boyunca **toplumumuz** toplumsal **dayanışmaya önem vermiş** ve toplumsal dayanışmayı sağlayan kurum ve kuruluşlar kurmuştur. Her türlü tehlikeye karşı birlikte hareket etmiş ve toplumun içinde yardımlaşmayı arttırmak için **vakıflar oluşturulmuş, aşıevleri kurulmuş, sadaka ve zekât** ile muhtaç olan insanlara yalnız olmadıkları hissettirilmiştir.

Sadaka Taşı: Selçuklu ve Osmanlı döneminde cami avlusuna ya da meydanlara konulan üzeri oyulmuş taşlardır. Varlıklı İnsanlar buraya para bırakır ve ihtiyaç sahipleri gecenin geç saatlerinde buradan ihtiyacı kadar parayı alır ve ihtiyacını giderirdi. Bu taşlar Bir elin verdiğini diğer el görmeyecek."

Vakıflar: Selçuklu ve Osmanlı döneminde toplumun eğitim sağlık gibi birçok ihtiyacını karşılamak amacıyla varlıklı kişiler tarafından kurulmuş olan kurumlardır. Bu kurumlar toplumun ihtiyaçlarını ücretsiz şekilde karşılamıştır.

Kayseri Hunat Hatun
Külliyesi

6.SINIF ÖĞRETEN DEFTER

1.ÜNİTE BİREY VE TOPLUM

TOPLUMSAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Destekleyen Kurum ve Kuruluşlarımız.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü

Ülkemizde sosyal yardım hizmetlerini en yaygın, kapsamlı ve organize biçimde yürüten devlet kurumudur. Sosyal yardımların hedef kitlesi sosyal güvencesi bulunmayan ihtiyaç sahibi vatandaşlardır.

Kızılay

1868 yılında **Hilal-i Ahmer** adıyla kurulmuştur. Kuruluşa "Kızılay" adını Mustafa Kemal Atatürk vermiştir. Afetlerde ve olağan dönemlerde korumasız ve ihtiyaç sahiplerine yardım sağlamak, toplumda yardımlaşmayı geliştirmek ve kan ihtiyacını karşılamak amacıyla hizmet vermektedir.

Darülaceze

1895 yılında Sultan II. Abdülhamit Han tarafından kurulmuştur. Darülaceze din, dil, ırk, cinsiyet ve mezhep farkı gözetmeksizin muhtaç insanlara hizmet veren bir hayır kurumudur.

Darüşşafaka

Başarılı ancak Yoksul ve yetim çocukların her türlü eğitim ihtiyacını karşılamak için kurulmuştur.

Türk Silahlı Kuvvetleri Mehmetçik Vakfı:

Ülkemizin ve milletimizin güvenliği için canlarını hiçe sayarak görev yapan erbaş ve erlerimizden şehit olan veya herhangi bir nedenle hayatını kaybedenlerin bakmakla yükümlü oldukları yakınları ile gazilere yardım eden kurumdur.

Lösev (Lösemili Çocuklar Vakfı)

Lösemili yani kan kanseri olan çocukların her türlü sağlık ve eğitim ihtiyacını karşılamak için kurulmuştur.

6.SINIF ÖĞRETEN DEFTER

1.ÜNİTE BİREY VE TOPLUM

TOPLUMSAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA

Yardımlaşma ve Dayanışmanın Faydaları

- Toplumda yardımsever bireyler yetişir.
- Toplumsal barışa katkı sağlanır.
- Kardeşlik ve dostluk duyguları gelişir
- Problemler kolay çözülür.
- Başarıyı beraberinde getirir.
- Birlik ve beraberlik güçlenir.

İmece: Kırsal kesimlerde ortak ya da kişisel işlerin el birliğiyle ve sırayla yapılmasına dayanan geleneksel yardımlaşmaya imece denir.

6.SINIF ÖĞRETEN DEFTER

1.ÜNİTE BİREY VE TOPLUM SORUNLARA ÇÖZÜM BULUYORUM

Sosyal bir varlık olan **insan toplum hâlinde** yaşar. İnsanların **ortak yaşamlarını düzenleyen** birtakım **kurallar** vardır. Bu kuralları **yazılı kurallar (kanunlar)** ve **yazısız kurallar (gelenek, görenekler)** olarak ikiye ayırabiliriz. Bu **kurallara uyulmadığı** takdirde toplum yaşamında **kargaşa** meydana gelir. Kişi toplumda kendi hakkını savunabilmeli ve özgürce hareket edebilmelidir. Ancak **başkalarının haklarını ve özgürlüğünü** dikkate alarak sorumlu davranmalıdır.

HAK: Bir kişinin isteyebileceği, kullanabileceği, **toplumca ve kanunlarca tanınan yetkidir.**

- Yaşama hakkı
- Eğitim hakkı
- Sağlık hakkı
- Katılım hakkı...

Haklarımız hem **ulusal hem de uluslararası** belgelerle **koruma** altına alınmıştır.

6.SINIF ÖĞRETEN DEFTER

1.ÜNİTE BİREY VE TOPLUM SORUNLARA ÇÖZÜM BULUYORUM

SORUMLULUK: Kişinin, üzerine düşen yükümlülükleri zamanında yerine getirmesine ve davranışlarının soncunu üstlenmesidir.

- Sınıfımızı temiz tutmak.
- Okula zamanında gelmek.
- Trafik kurallarına uymak.
- Derslerimize çalışmak...

Devlete Karşı Sorumluluklarımız

- Kanunlara uymak
- Oy kullanmak
- Vergi vermek
- Askerlik yapmak...

ÖZGÜRLÜKLERİMİZ: Kanunlara ve kurallara uyararak başkasına zarar vermeden istediğimiz her şeyi yapabiliriz. **Özgürüz ancak başkasına zarar verdiğimiz anda özgürlüğümüz biter.**

- Düşünce özgürlüğü
- Haberleşme özgürlüğü
- Din ve vicdan özgürlüğü
- Seyahat özgürlüğü.

Sorunlarımızı çözerken asla **şiddete başvurmamalıyız**. Sorunlarımızı hak sorumluluk ve özgürlükler çerçevesinde yasal yolları kullanarak çözmeliyiz.

Sorunlarımızı çözerken **Dilekçe hakkımızı** kullanabiliriz, **Bilgi edinme hakkımızı** kullanabiliriz, ilgili kurumun telefon ya da internet sitesinden başvuru yapabiliriz, **CİMER** e başvurabiliriz, **Tüketici hakem heyetlerine** yada **Mahkemelere** başvurabiliriz.